

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีการยกเลิกสัญญาตัวแทนจัดจำหน่ายและให้บริการหลังการขาย
เกี่ยวกับอุปกรณ์มาตรวัดเพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรม

ข้อร้องเรียน

ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึง เลขาธิการคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ร้องเรียนผู้ถูกร้อง สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องสำนักงานประเทศสิงคโปร์ได้ให้สิทธิแก่ผู้ร้องเป็นตัวแทนจำหน่าย และให้บริการหลังการขายเกี่ยวกับอุปกรณ์มาตรวัดเพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย ต่อมาเมื่อปลายปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องได้เข้ามาจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. ในประเทศไทย โดยไม่ได้แจ้งให้ผู้ร้องซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ถูกร้องในประเทศไทยทราบ และบริษัท น. ได้เสนอราคาขายสินค้าซ้ำซ้อนให้กับลูกค้าของผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องไม่สามารถจำหน่ายสินค้าได้ นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องยังยกเลิกการเป็นตัวแทนของผู้ร้อง พร้อมทั้งปฏิเสธการรับคืนสินค้าคงคลังของผู้ร้อง ตลอดจนห้ามมิให้ผู้ร้องจำหน่ายสินค้าและใช้ตราเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้อง ภายหลังเลิกสัญญาอีกด้วย การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกร้องเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม

ข้อเท็จจริง

ผู้ถูกร้องเป็นนิติบุคคล สำนักงานตั้งอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ มีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ที่ ประเทศเยอรมนี ได้ทำสัญญาแต่งตั้งให้ผู้ร้องเป็นตัวแทนจำหน่ายและให้บริการหลังการขายเกี่ยวกับอุปกรณ์มาตรวัดเพื่อใช้ในงาน อุตสาหกรรมกระดาษ ปูนซีเมนต์ และอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ในประเทศไทยต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ โดยมีอายุสัญญาคราวละหนึ่งปี ในสัญญากำหนดให้สิทธิและเงื่อนไขให้ผู้ร้องใช้ตราสัญลักษณ์และการรับซื้อคืนสินค้า เป็นต้น ก่อนวันสิ้นสุดสัญญาผู้ร้องและผู้ถูกร้องจะเจรจาร่วมกันเพื่อพิจารณาการขยายระยะเวลาสัญญาเป็นประจำทุกปี อย่างไรก็ตาม สัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ ได้เปลี่ยนแปลงชื่อสัญญาจากเดิม Distributor Agreement เป็น Local Business Partner Agreement แต่สิทธิและหน้าที่ของผู้ร้องยังคงเป็นเช่นเดิม โดยเพิ่มเงื่อนไขห้ามผู้ร้องโอนสิทธิและหน้าที่ให้แก่บุคคลอื่น และห้ามการดำเนินแผนการโฆษณา แผนการตลาด และแผนส่งเสริมการขายก่อนได้รับความยินยอมจากผู้ถูกร้องและเงื่อนไขที่ระบุว่าผู้ถูกร้องจะซื้อคืนสินค้าและรับผิดชอบค่าขนส่งที่เคยระบุในสัญญาเดิมนั้น ไม่ปรากฏในสัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ โดยผู้ร้องเพิ่งมาทราบ ในภายหลังว่า สัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขการรับซื้อคืนไว้

ต่อมาวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้ร้อง แจ้งว่าผู้ร้อง คงค้างชำระค่าสินค้าจากคำสั่งซื้อในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ จำนวน xx,xxx.xx ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ xxx,xxx บาท พร้อมทั้งแจ้งระงับการส่งสินค้าให้แก่ผู้ร้อง โดยให้เหตุผลว่าผู้ร้องชำระค่าสินค้าล่าช้า อีกทั้งผู้ร้องไม่สามารถติดต่อกับนาย ร. กรรมการของผู้ร้อง เพื่อเจรจาหาทางออกร่วมกันได้ ผู้ร้องจึงได้มีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ แจ้งขอยกเลิกคำสั่งซื้อสินค้าเนื่องจากผู้ถูกร้องส่งสินค้าให้ล่าช้าและแจ้งขอขายคืนสินค้าคงคลังที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ให้แก่ผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องได้จัดตั้งบริษัท น. เป็นบริษัทสาขาของผู้ถูกร้องในประเทศไทยแล้ว และยังได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าการที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่สามารถติดต่อกับกรรมการของผู้ร้องเพื่อหาทางออกร่วมกันได้นั้น เนื่องจากกรรมการของผู้ร้องมีภารกิจมาก

ต่อมาวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องมีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แจ้งผู้ร้องว่าขอยกเลิกคำสั่งซื้อของผู้ร้อง และยกเลิกค่าปรับจากการยกเลิก รวมทั้งแจ้งผู้ร้องว่า ผู้ถูกร้องจะไม่รับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง อย่างไรก็ตามผู้ถูกร้องได้เสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสองแนวทาง คือ

๑. ผู้ร้องต้องชำระหนี้และค่าปรับจากการชำระค่าสินค้าล่าช้า โดยผู้ถูกร้องจะไม่ยกเลิกสัญญาการแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง

๒. ผู้ร้องต้องชำระหนี้ทั้งหมด โดยไม่มีค่าปรับจากการชำระหนี้ค่าสินค้าล่าช้า แต่ผู้ถูกร้องจะยกเลิกสัญญาการแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง

โดยผู้ถูกร้องกำหนดให้ผู้ร้องต้องยืนยันว่าจะเลือกแนวทางใดภายในสามวัน แต่หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องจะใช้สิทธิในการยกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทน แต่ผู้ร้องก็เพิกเฉยไม่ได้แจ้งว่าผู้ร้องเลือกแนวทางใด ผู้ถูกร้องจึงมีจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ถึงผู้ร้องอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๑ แจ้งให้ผู้ร้องชำระหนี้ที่ค้างเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น xxx,xxx.xx ยูโร คิดเป็นเงินไทยประมาณ x,xxx,xxx บาทเศษ พร้อมทั้งแจ้งยกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทน

นางสาว ด. ผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องให้ถ้อยคำเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกร้องได้แต่งตั้งตัวแทนเพื่อจัดจำหน่ายและให้บริการหลังการขายในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องได้จัดตั้งบริษัท น. และให้จำหน่ายสินค้ามาตรฐานและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมที่ผู้ถูกร้องได้แต่งตั้งตัวแทนไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และการจำหน่ายมาตรฐานและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมของบริษัท น. นั้น เป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการได้ ไม่ถือเป็นการผิดสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้องแต่อย่างใด และแม้จะมีการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น ผู้ร้องก็ได้รับผลกระทบไม่มาก เนื่องจากปริมาณสินค้าที่บริษัท น. จำหน่ายมีปริมาณน้อย และราคาที่จำหน่ายก็เป็นราคาที่ใกล้เคียงกับที่ผู้ร้องจำหน่าย และนางสาว ด. ยอมรับว่าในสัญญาแต่งตั้งตัวแทนเดิมนั้นจะมีเงื่อนไขเรื่องการรับซื้อคืน แต่เงื่อนไขรับซื้อคืนดังกล่าวได้ถูกตัดออกไปแล้วตั้งแต่สัญญาฉบับปี ๒๕๖๐ ดังนั้น สัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับปี ๒๕๖๑ จึงไม่ปรากฏเงื่อนไขที่กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อสินค้าคืนแล้ว

ในส่วนของการชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ถูกร้องนั้น นางสาว ด. ให้ถ้อยคำว่ามีผู้ร้องผิดนัดไม่ได้ชำระค่าสินค้าภายในกำหนดเวลาจริง และผู้ร้องก็ไม่ได้เข้าเจรจากับผู้ถูกร้องเพื่อหาทางออกร่วมกันกับผู้ถูกร้อง รวมทั้งเมื่อผู้ถูกร้องเสนอทางออกในการแก้ไขปัญหาและให้ผู้ร้องเลือกว่าจะยอมรับในแนวทางใด แต่ผู้ร้องก็มีได้ให้คำตอบแก่ผู้ถูกร้อง จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องมีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ทำให้ผู้ถูกร้องยกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้องจะเป็นความผิดของผู้ร้อง แต่การคิดค่าปรับรวมทั้งการที่ผู้ถูกร้องไม่ยินยอมรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้องคืน ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหาย เนื่องจากหากผู้ถูกร้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้องคืน จะทำให้ยอดหนี้ที่ผู้ร้องค้างชำระต่อผู้ถูกร้องลดลงประมาณ x,xxx,xxx บาท

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

(๑) การที่ผู้ถูกร้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และให้สิทธิจำหน่ายสินค้ามาตรวัดและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมในประเทศไทยซ้ำซ้อนกับที่ทำสัญญาแต่งตั้งผู้ร้อง เป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

(๒) การบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง โดยไม่ยอมรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง และกำหนดให้ผู้ร้องต้องชำระหนี้และค่าปรับ เป็นการกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้อง ในลักษณะกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม หรือใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

(๓) การห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตราหรือเครื่องหมายการค้าใด ๆ ของผู้ถูกร้องภายหลังเลิกสัญญา เป็นการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ข้อเท็จจริงในกรณีนี้รับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้ทำสัญญาแต่งตั้งให้ผู้ร้องเป็นตัวแทนเพื่อจัดจำหน่ายและให้บริการหลังการขายเกี่ยวกับอุปกรณ์มาตรวัดเพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรมของผู้ถูกร้องในประเทศไทย โดยสัญญาแต่งตั้งตัวแทนแต่ละฉบับจะมีอายุคราวละหนึ่งปี ผู้ถูกร้องได้ต่ออายุสัญญาแต่งตั้งตัวแทนเรื่อยมาเป็นประจำทุกปี สัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับสุดท้ายคือ ฉบับปี ๒๕๖๑ ในปี ๒๕๖๐ ผู้ถูกร้องได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และให้สิทธิจำหน่ายสินค้ามาตรวัดและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมในประเทศไทยซ้ำซ้อนกับที่ทำสัญญาแต่งตั้งผู้ร้องเป็นตัวแทนจำหน่าย ต่อมาผู้ถูกร้องได้แจ้งยกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องชำระค่าสินค้าล่าช้า โดยไม่ได้รับซื้อสินค้าคงคลังคืนจากผู้ร้อง และยังห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตราและเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องภายหลังจากเลิกสัญญาแล้ว

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัย คือ การกระทำของผู้ร้องตามที่ผู้ร้องร้อง ได้แก่ การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. การยกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง การไม่รับซื้อคืนสินค้าคงคลังจากผู้ร้อง การห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตราหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องภายหลังจากการเลิกสัญญาเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ ในข้อนี้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ประกอบธุรกิจกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) กีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๒) ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม (๓) กำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๔) กระทำการในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ ข้อ ๕ กำหนดว่า การกระทำความผิดตามมาตรา ๕๗ จะต้องส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น โดยจะพิจารณาจากความสูญเสียในทางเศรษฐกิจ (Economic Loss) ที่ปรากฏตามข้อเท็จจริง เช่น การสูญเสียรายได้ของผู้ประกอบธุรกิจ การสูญเสียมูลค่าตลาด (Market Value) ของสินค้าหรือบริการ การสูญเสียโอกาสในการผลิตสินค้าหรือบริการ เป็นต้น ข้อ ๘ กำหนดว่า การกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม คือ การกีดกันผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น โดยการกำหนดราคาสินค้า ปริมาณสินค้า หรือวิธีการทางการค้าอื่น ๆ ในการผลิต ซื้อมาจำหน่ายของผู้ประกอบธุรกิจโดยมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) กำหนดราคาขายสินค้าหรือบริการต่ำอย่างไม่เป็นธรรม (๒) การกำหนดราคาซื้อสินค้าหรือบริการสูงอย่างไม่เป็นธรรม (๓) กีดกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจรายใดรายหนึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสมาคม หรือการรวมกลุ่มทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม ข้อ ๙ กำหนดว่า การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม มีลักษณะดังต่อไปนี้ (๑) ผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้ประกอบธุรกิจอีกราย (๒) ผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าในการเอาเปรียบหรือจำกัดทางเลือกของคู่ค้าดังกล่าวอย่างไม่เป็นธรรม และข้อ ๑๐ กำหนดว่า การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้อื่นอย่างไม่เป็นธรรม มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ (๑) การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรระหว่างลูกค้าต่างรายหรือพื้นที่การทำธุรกิจที่แตกต่างกัน (๒) การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบธุรกิจบางรายเป็นการเฉพาะอย่างไม่เป็นธรรม (๓) การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่เป็นการอำนวยการเอื้อประโยชน์ตอบแทนคู่ค้าของคู่แข่งที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร เพื่อให้คู่ค้าดังกล่าวเปลี่ยนมาทำการค้ากับตน (๔) การกำหนดเงื่อนไขบังคับโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้คู่ค้าต้องซื้อสินค้าหรือบริการอื่นจากตนหรือจากผู้ประกอบธุรกิจรายอื่น หากคู่ค้าจะซื้อสินค้าหรือบริการชนิดที่ต้องการจากตน (๕) การกำหนดเงื่อนไขห้ามมิให้คู่ค้าดำเนินธุรกิจหรือทำการค้ากับคู่แข่งของตนโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (๖) การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าที่จำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของคู่ค้ากับผู้ประกอบธุรกิจรายอื่นอย่างไม่เป็นธรรม (๗) การเข้าควบคุมการแต่งตั้งพนักงานของผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นคู่ค้าอย่างไม่เป็นธรรม (๘) การแทรกแซงการทำธุรกรรมของคู่แข่งอย่างไม่เป็นธรรม (๙) การแทรกแซงการบริหารงานภายในของคู่แข่งอย่างไม่เป็นธรรม โดยการใช้สิทธิออกเสียง การแต่งตั้งผู้บริหาร หรือวิธีอื่นใดในธุรกิจของคู่แข่ง (๑๐) การปฏิเสธที่จะทำการค้ากับคู่ค้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

คณะกรรมการฯ เห็นสมควรวินิจฉัยการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นลำดับ ดังนี้กรณีที่ผู้ถูกร้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และให้มีสิทธิจำหน่ายสินค้ามาตรฐานและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมในประเทศไทยซ้ำซ้อนกับที่ทำสัญญาแต่งตั้งผู้ร้องเป็นตัวแทนจำหน่ายนั้น ได้ความจาก นางสาว ด. ผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องให้ถ้อยคำยอมรับว่า การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. ดังกล่าว ไม่เป็นการกระทำที่ผิดสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้องแต่อย่างใด อีกทั้ง บริษัท น. ก็จำหน่ายสินค้าในปริมาณที่ไม่มาก และราคาที่กำหนดก็ใกล้เคียงกับราคาที่ผู้ร้องจำหน่าย ผู้ร้องจึงไม่ได้รับผลกระทบจากการจำหน่ายสินค้าของบริษัท น.

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และให้มีสิทธิจำหน่ายสินค้ามาตรฐานและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมในประเทศไทย เป็นสิทธิในทางแพ่งที่ผู้ถูกร้องสามารถดำเนินการได้ภายใต้กรอบของกฎหมาย และผู้ร้องก็ได้แสดงพยานหลักฐานให้เห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวขัดหรือแย้งกับสัญญาแต่งตั้งตัวแทนระหว่างผู้ร้องและผู้ถูกร้องแต่อย่างใด นางสาว ด. ผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องกลับให้ถ้อยคำยอมรับว่า การดำเนินการดังกล่าวไม่ถือว่าเป็นกระทำที่ขัดต่อสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง ประกอบกับการกระทำดังกล่าวมิใช่การกระทำที่เป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๘ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ อีกทั้งการกระทำดังกล่าวยังมีใช้การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๙ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ รวมทั้งมิใช่การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๑๐ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

นางสาว ด. ยังให้ถ้อยคำยอมรับต่อไปอีกว่า ผู้ร้องไม่ได้รับผลกระทบจากการจำหน่ายสินค้าของบริษัท น. เนื่องจากบริษัท น. จำหน่ายสินค้าในปริมาณที่ไม่มากนัก และจำหน่ายในราคาที่ใกล้เคียงกับราคาที่ผู้ร้องจำหน่าย เท่ากับถือได้ว่าการกระทำของผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งผลให้เกิดความเสียหายในลักษณะการสูญเสียในทางเศรษฐกิจ (Economic Loss) ที่ปรากฏตามข้อเท็จจริง ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๕ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

กรณีที่ผู้ถูกร้องบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง และกำหนดให้ผู้ร้องต้องชำระหนี้และค่าปรับแก่ผู้ถูกร้องนั้น ในข้อนี้ได้ความจาก นางสาว ด. ผู้รับมอบอำนาจของผู้ร้องให้ถ้อยคำยอมรับว่าผู้ร้องผิดนัดไม่ได้ชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ถูกร้องภายในกำหนดจริง และเมื่อผู้ถูกร้องพยายามติดต่อกรรมการของผู้ร้อง แต่ก็ไม่สามารถติดต่อได้ และผู้ร้องก็ไม่ยอมเข้าร่วมเจรจากับผู้ถูกร้องเพื่อหาทางออกร่วมกัน และแม้ต่อมาผู้ถูกร้องจะเสนอทางออกสองแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาและให้ผู้ร้องเลือก แต่ผู้ร้องก็ไม่เลือกและเพิกเฉยต่อข้อเสนอของผู้ถูกร้อง จนผู้ถูกร้องต้องแจ้งบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง และให้ผู้ร้องชำระหนี้ที่ค้างรวมทั้งค่าปรับในที่สุด

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ร้องผิดนัดชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ถูกร้อง ไม่ยินยอมเข้าร่วมเจรจากับผู้ถูกร้องเพื่อหาทางออกร่วมกัน รวมทั้งเพิกเฉยไม่ตอบรับแนวทางแก้ไข ปัญหาที่ผู้ถูกร้องเสนอต่อผู้ร้องจนผู้ถูกร้องต้องบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้องนั้น การบอกเลิกสัญญาเป็นเพราะเหตุจากผู้ร้องเป็นฝ่ายผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ค่าสินค้าให้แก่ผู้ถูกร้องภายในเวลาที่กำหนด การบอกเลิกสัญญาจึงเป็นสิทธิที่ผู้ถูกร้องสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย ส่วนการเรียกค่าปรับก็เป็นสิทธิตามกฎหมายที่เกิดขึ้นภายหลังการบอกเลิกสัญญาที่มีเหตุจากการผิดสัญญาของผู้ร้อง การกระทำ ของผู้ถูกร้องข้างต้น จึงเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย และยังไม่ปรากฏพฤติกรรมที่เป็นการกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ร้อง ตามมาตรา ๕๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๘ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ อีกทั้งการกระทำดังกล่าวยังมีใช้ การใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๙ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ รวมทั้งมิใช่การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๑๐ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

กรณีผู้ถูกร้องมีหน้าที่ตามสัญญาที่จะต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้องนั้น ในข้อนี้ข้อเท็จจริง ปรากฏว่า สัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับก่อนปี ๒๕๖๐ จะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อสินค้าคงคลัง ของผู้ร้อง อย่างไรก็ตาม นับแต่สัญญาฉบับปี ๒๕๖๐ เป็นต้นมา เงื่อนไขการรับซื้อสินค้าดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป และในสัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นสัญญาที่มีผลใช้บังคับระหว่างผู้ร้องและผู้ถูกร้อง ในขณะที่เกิดเหตุกรณีนี้ขึ้น ก็ไม่ปรากฏว่ามีเงื่อนไขกำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง แต่ผู้ร้องอ้างว่าผู้ร้องเพิ่งมาทราบ ในภายหลังว่าในสัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับปี ๒๕๖๑ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อสินค้าคงคลัง ของผู้ร้อง

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า สัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับปี ๒๕๖๑ ระหว่างผู้ร้องและผู้ถูกร้องไม่ได้ระบุเงื่อนไขให้รับซื้อสินค้าคงคลัง ผู้ร้องก็ได้ปฏิเสธว่า สัญญานี้มีข้อบกพร่อง หรือใช้บังคับไม่ได้แต่อย่างใด การที่ผู้ร้องเพิ่งมาทราบในภายหลังว่าสัญญาดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ผู้ถูกร้อง มีหน้าที่ต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง เป็นข้อที่ผู้ร้องกล่าวอ้างขึ้นลอย ๆ อีกทั้ง ผู้ร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจ พึงเข้าใจได้ว่า สัญญาทางธุรกิจเป็นผลจากการเจรจาในระหว่างคู่สัญญา หากเงื่อนไขใดเป็นเงื่อนไขสำคัญ ที่ผู้ร้องต้องการ ผู้ร้องพึงเจรจาต่อรองให้กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้ในสัญญาอย่างชัดเจน และก่อนการลงนาม ในสัญญาย่อมจะต้องมีการอ่านข้อความในสัญญา การกล่าวอ้างลอย ๆ ว่าผู้ร้องเพิ่งทราบในภายหลังว่าสัญญา ฉบับปี ๒๕๖๑ ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้

จึงผิดปกติวิสัยของผู้ประกอบธุรกิจและไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง ข้อเท็จจริงจึงฟังเป็นยุติได้ว่า สัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ เป็นสัญญาที่เกิดขึ้นตรงตามเจตนาของทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้อง เมื่อสัญญาดังกล่าวไม่มีข้อกำหนดให้ผู้ถูกร้อง มีหน้าที่ต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง การที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่าผู้ถูกร้องจะต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้องจึงเป็นการบังคับให้ผู้ถูกร้องต้องปฏิบัติเกินเลยไปกว่าที่กำหนดในสัญญาแต่งตั้งตัวแทน เมื่อผู้ถูกร้อง ปฏิเสธไม่ยอมรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้อง จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการปฏิบัติผิดไปจากเงื่อนไขในสัญญาแต่งตั้งตัวแทน และถือไม่ได้ว่าการที่สัญญาฉบับปี ๒๕๖๑ ไม่กำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องรับซื้อสินค้าคงคลังของผู้ร้องเป็นการ ใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๙ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ รวมทั้งมีใช้การกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจ ของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๑๐ แห่งประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณา การกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

กรณีสัญญาแต่งตั้งตัวแทนฉบับปี ๒๕๖๑ ระบุเงื่อนไขที่กำหนดห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตรา หรือเครื่องหมายการค้าใด ๆ ของผู้ถูกร้องภายหลังการยกเลิกสัญญานั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เงื่อนไขดังกล่าว เป็นเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปี ๒๕๖๑

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิเคราะห์แล้วเห็นว่า เงื่อนไขในสัญญาแต่งตั้งตัวแทนที่ห้ามมิให้ผู้ร้อง ใช้ตราหรือเครื่องหมายการค้าใด ๆ ของผู้ถูกร้องภายหลังการยกเลิกสัญญานั้น มีขึ้นเพื่อคุ้มครองตรา หรือเครื่องหมายการค้าซึ่งเป็นสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของผู้ถูกร้อง การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวในสัญญา แต่งตั้งตัวแทนจึงเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องแม้ภายหลังการยกเลิกสัญญาแล้ว อาจมีกรณีที่ผู้ร้องจำหน่ายสินค้าคงคลังที่ผู้ร้องซื้อมาจากผู้ถูร้องก็ตามก็ถือเป็นสิทธิที่ผู้ร้องยังคงสามารถกระทำ ได้ต่อไปในฐานะเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น แม้สินค้าที่จำหน่ายนั้นจะยังปรากฏตราหรือเครื่องหมายการค้า ของผู้ถูกร้องก็ตาม ก็ไม่อาจถือว่าการจำหน่ายนั้นเป็นการใช้ตราหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องที่ต้องห้าม ตามความหมายของเงื่อนไขในสัญญาแต่งตั้งตัวแทนดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากสิทธิของผู้ถูกร้องเหนือสินค้าคงคลัง ที่มีตราหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องได้สิ้นสุดลงแล้วนับแต่ผู้ร้องซื้อและได้กรรมสิทธิ์ในสินค้านั้น ตามหลักการสิ้นไปแห่งสิทธิ (Exhaustion of Right) ทั้งนี้ เทียบเคียงตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๘๑๗/๒๕๔๓ การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวของผู้ถูกร้องจึงเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย และเมื่อตราและเครื่องหมายการค้า ดังกล่าวเป็นของผู้ถูกร้อง ผู้ร้องมีสิทธิใช้ตราและเครื่องหมายการค้าดังกล่าวได้ก็โดยอาศัยสิทธิตามสัญญา แต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง เมื่อสัญญาแต่งตั้งตัวแทนถูกบอกเลิก ผู้ร้องย่อมไม่มีสิทธิที่จะใช้ตราหรือ เครื่องหมายการค้าของผู้ถูกร้องอีกต่อไป ดังนั้น การที่สัญญาแต่งตั้งตัวแทนกำหนดห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตรา หรือเครื่องหมายการค้าภายหลังสัญญาสิ้นสุดจึงไม่กระทบต่อสิทธิของผู้ร้อง หรือก่อให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้ร้อง และการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวถือไม่ได้ว่า

เป็นการกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้ร้อง ตามความในมาตรา ๕๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๑๐ แห่งประกาศคณะกรรมการการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

ด้วยเหตุนี้ กรณีจึงยังไม่อาจถือได้ว่าการที่ผู้ถูกร้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัท น. และให้สิทธิจำหน่ายสินค้ามาตรฐานวัดและอุปกรณ์ทางอุตสาหกรรมในประเทศไทยซ้ำซ้อนกับที่ทำสัญญาแต่งตั้งผู้ร้องการบอกเลิกสัญญาแต่งตั้งตัวแทนของผู้ร้อง โดยไม่ยอมรับซื้อคืนสินค้าคงคลังของผู้ร้องและกำหนดให้ผู้ร้องต้องชำระหนี้และค่าปรับ รวมทั้งการห้ามมิให้ผู้ร้องใช้ตราหรือเครื่องหมายการค้าใด ๆ ของผู้ถูกร้องภายหลังเลิกสัญญา เป็นการกระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้อง ในลักษณะกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม หรือใช้อำนาจตลาดหรืออำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม หรือกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอันเป็นการจำกัดหรือขัดขวางการประกอบธุรกิจของผู้ร้องอย่างไม่เป็นธรรม ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

มติคณะกรรมการการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องถือไม่ได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบประกาศคณะกรรมการการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ จึงให้ยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องทราบผลการพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการการการแข่งขันทางการค้า

๑๐ มกราคม ๒๕๖๒